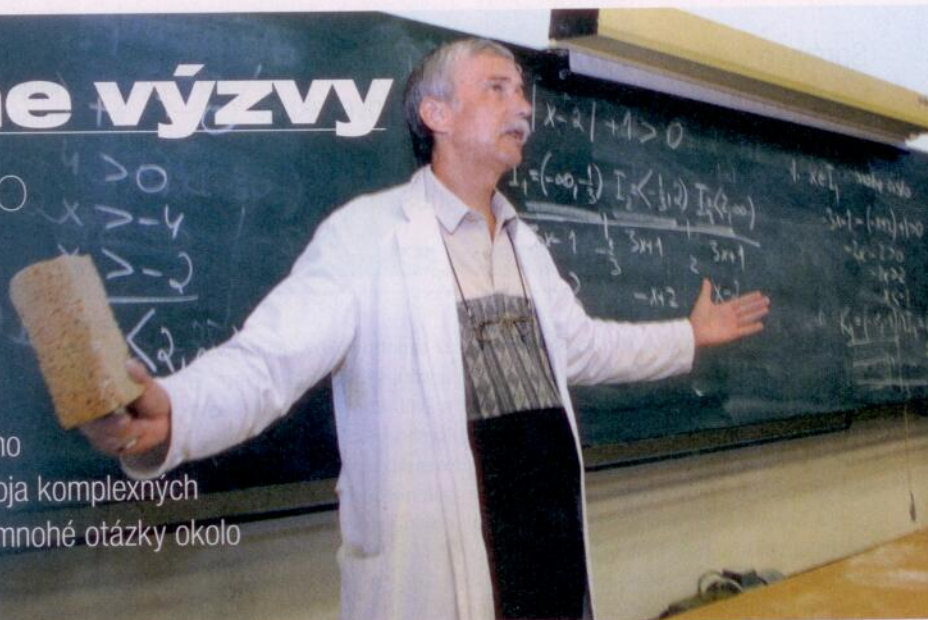

Personálne výzvy

slovenského vysokého školstva

Zdá sa, že súčasná prestavba vysokoškolského systému na Slovensku prostredníctvom nástroja komplexných akreditácií nedokáže ponúknuť odpovede na mnohé otázky okolo súčasného stavu vysokého školstva v SR.

Snímky: archív HN

Systém komplexných akreditácií je príliš naklonený smerom k vstupom a nevenuje sa v širšom zmysle slova výstupom, čiže produktu vysokoškolského štúdia – absolventom, ich uplatneniu a potrebám trhu práce.

Napriek odporúčaniam EUA (European University Association), prieskumom agentúry ARRA či štúdiám a analýzám významných slovenských odborníkov, ktorí jasne a zreteľne identifikovali Achillovu pätu slovenských vysokých škôl, rezistencia voči zmenám pretrváva.

Existujú vzory

Nie je pravdou, že by sme nevedeli, kde sú problémy vysokých škôl. Ostáva dať odpoveď, ako na to. Odpor proti navrhovaným zmenám je silný, a to aj preto, lebo si žiadajú zmeny aj na personálnej úrovni. Jedným z možných a, zdá sa, jediným riešením je prevzatie funkčných modelov zo zahraničnej praxe.

Takýmto riešením je posunutie systému vymenúvania profesorov z osí vedecká rada fakulty – vedecká rada univerzity – minister školstva – prezident republiky na úroveň vytvárania funkčných miest profesorov a ich vymenúvanie priamo univerzitami (tak, ako je to napríklad v USA a čoraz častejšie aj v Európe) z radov významných odborníkov z praxe.

Na ilustráciu uvádzam príklad: Zakladateľ Microsoftu Bill Gates by podľa kritérií slovenskej akreditačnej komisie nemohol na Slovensku garantovať študijný program informatiky, keďže nie je docentom ani profesorom podľa slovenských pravidiel. Dotiahnuté ad absurdum, žiadny zahraničný vedec ani nositeľ Nobelovej ceny by nemohol na Slovensku garantovať žiaden študijný program. Jednak sa nehabilitoval ani neinauguroval, jednak neovláda slovenský jazyk.

V čase, keď je angličtina „lingua franca“ svetovej vedy, na garantovanie študijného programu na

Slovensku musí zahraničný garant preukázať znalosť slovenčiny!

Vek garantov

Rozvoj kvality vysokých škôl bez možnosti akceptácie zahraničných kapacít bude pri masifikácii vysokých škôl naďalej vystreľovať do fenoménov „lietajúcich profesorov“, či iných deviácií s cieľom pokrývať rast študentov a klesajúce počty docentov a profesorov násobením ich úväzkov. Ak je jasne v KZU 6 (platné kritériá akreditačnej komisie pre začlenenie medzi univerzity) stanovený limit počtu študentov na profesora, docenta a absolventa tretieho stupňa (PhD.) počtom 20, tlak na vysoké školy rastie priamo úmerne s rastom veku garantov, ktorých vek nesmie prekročiť hranicu 65 rokov.

Podľa výročnej správy ministerstva školstva za rok 2008 bol priemerný vek profesorov 58,4 roka, z čoho vyplýva, že pri platnom vekovom limite bude mŕšť generácia súčasných profesorov garantovať najviac jeden 6-ročný akreditačný cyklus. Situácia však nevyzerá priaznivo ani na úrovni docentov, kde priemerný vek na Slovensku je 54,5 roka, pričom počet novovymenovaných profesorov bol v roku 2008 dovedna 87, pri priemernom veku 54,3 roka.

Iba odklad

Novela poslancu NR SR Mojmiru Mamojku, zvyšujúca vekový limit na 70 rokov, má za cieľ predísť kolapsu mnohých akreditovaných študijných programov a dopriať školám čas na nahradenie veľkého počtu garantov, ktorí v krátkom čase prekročia súčasný vekový limit. Aj keby novela prešla, školy dostanú len päťročný odklad na obnovu pedagogických zborov. S veľkou pravdepodobnosťou však k obnove nedôjde, keďže chýba aj dostatočná motivácia a adekvátne ohodnotenie mladých akademických pracovníkov a absencia akademicky atraktívnych kariérnych dráh. Z uvedeného nutne vyplýva, že pri zachovaní v súčasnosti platných kritérií akreditácie nevyhnutne dôjde k zníženiu počtu študentov vysokých škôl a následne aj podielu terciárne vzdelanej populácie.

■ Branislav Zlocha
Vysoká škola manažmentu